

УДК 7.012:
687.553.2

ШАРКІНА А.

Київський національний університет культури і мистецтв

DOI:10.30857/2617-
0272.2020.3.11.

ПРАКТИКИ ГРИМУ В FASHION-ІННОВАЦІЯХ: СПЕЦИФІКА, ФУНКЦІЇ

Мета. Метою роботи є виявити специфіку і функціональні особливості художнього гриму в системі виразних засобів дизайну на рівні спільних прийомів з гримом у театрі і кіно.

Методологія. У дослідженні використано історичний, аналітичний, порівняльний методи. Щодо обраних історичних і сучасних зразків гримерних практик застосовано образно-асоціативний метод та метод стилістичного аналізу.

Результати. На прикладі жіночих образів розглянуто специфіку театрального гриму, гриму для кіно- та фешн-образів, виявлено спільні й відмінні риси. Виділено та реалізовано основні функції гриму у сучасних модних образах автором дослідження; визначено особливості співвідношення гриму з іншими складовими художнього образу.

Наукова новизна полягає в актуалізації проблеми гриму у в fashion-інноваціях у межах наукової розробки, у визначенні його специфіки, що полягає у застосуванні базових прийомів художників-гримерів театру і кіно і водночас використанні сучасні гримерних, декоративних, постижерних засобів.

Практична значущість. У роботі розкрито взаємозв'язок традиційних та інноваційних практик гриму у fashion-індустрії на рівні теоретико-методологічного дослідження та практичної реалізації основних функцій гриму при створенні сучасних жіночих образів. Отримані результати орієнтують на проведення подальших досліджень різновидів гриму; можуть бути використані у практичній діяльності художника-гримера та у викладацькій практиці.

Ключові слова: грим; практики гриму; fashion-інновації; термінологічний дискурс; художній образ.

Вступ. Аналіз попередніх досліджень. Мистецтво гриму сьогодні займає важливе місце у структурі модного образу: подійного, видовищного, святкового тощо. Реагуючи на зміни моди, художник-гример завжди знаходиться у пошуку нових виразних можливостей, які відображають дизайнерській задум у єдності всіх складових: зачіска, грим, костюм, взуття, доповнення. Модель, яка демонструє fashion-образ, потребує засобів перетворення і перевтілення, і дієвим виразним засобом стає саме грим. Специфіка цієї художньо-виразної складової цілого образу полягає у тому, що у своїх основах вона походить від театрального гриму, актуалізує його природу в образну сферу модного образу, але у той же час грим в індустрії моди має ряд характерних відмінностей.

Системного наукового аналізу у дослідженні мистецтва гриму як складової структури fashion-образу із застосуванням інноваційних засобів, його специфічних особливостей на рівні спільних прийомів з гримом у театрі і кіно, до сих пір не проводилося. Це пояснюється не відсутністю проблеми, а порівняно нещодавнім введенням досліджень художників-гримерів, дизайнерів зачіски і стилю в систему мистецтвознавчої науки в Україні, специфікою діяльності гримера «за кадром», адже, на жаль, українські дизайнери та фахівці рекламної галузі при публікуванні лук-буків та інших презентаційних ресурсів, проведенні показів зазвичай не оприлюднюють імена гримерів і візажистів, зазначаючи ім'я автора виробу/продукту і фотографа. Утім, без художника-гримера, дизайнера зачіски,

стиліста зйомки модель не набуде завершеного виразного образу.

У мистецтвознавчій літературі дослідження гриму стосуються сфери театру і кіно. Розвиток гриму відбувався разом із накопиченням театрального досвіду і становленням театральних систем як К. Станіславського, так і В. Мейєрхольда, Є. Вахтангова, А. Таїрова. «...Саме від сценічного гриму залежить найповніше розкриття ідейно-художнього задуму драматурга, режисера, художника, актора», – стверджує І. Сиромятнікова [16, с. 146].

В українському театрі мистецтву гриму приділяли велику увагу такі митці, як П. Саксаганський, Ф. Левицький, І. Мар'яненко, І. Карпенко-Карий, М. Крушельницький, М. Кропивницький, М. Заньковецька та багато інших. Вивченню українського театру, у тому числі й аспектів гриму, присвячені праці І. Вериківської [2], О. Красильникової [9], Г. Малярчук [12], В. Медведєвої [13].

У праці В. Медведєвої грим розглядається як знакова система, невідривно пов'язана з театальною системою. На думку авторки, такі методи акторської роботи над створенням ролі як дослідження психологічної характерності, індивідуалізація образу, розкриття внутрішнього світу героя, увага до особливих характеристик зовнішності, — зробили мистецтво гриму частиною акторської творчості [13]. К. Малярчук досліджує витoki гримового мистецтва в українському фольклорі, у весільній тематиці ХІІ ст. і театральних видовищах; виділяє протистояння у підходах до гриму з естетичними і формальними течіями у розвитку сучасного театру [12].

У вивченні специфічних особливостей функціонування гриму в fashion-індустрії спираємося на праці українських науковців, що розкривають вплив світового кінематографу на розвиток індустрії моди

[4], дослідження споживачів товарів фешн-індустрії [23], інноваційні підходи практичної підготовки дизайнерів [14], творчість українських і європейських дизайнерів [6; 7; 20; 21], дослідження косметологічних практик [3; 18].

Постановка завдання. Специфіка гриму для виразного подіймного, видовищного або святкового модного образу полягає у застосуванні базових прийомів художників-гримерів театру і кіно і, водночас, використанні сучасні гримерних, декоративних, постижерних засобів, що дозволяє реалізовувати інноваційні ідеї візуального перетворення тілесності, художньо-пластичного оформлення зовнішнього вигляду моделі. З метою визначення специфічних особливостей гриму у fashion-інноваціях у дослідженні ставилися завдання виконати порівняльний аналіз гриму у театральних, кіно- та fashion-образах, визначити спільні й відмінні риси; визначити основні функції гриму і реалізувати їх у жіночих fashion-образах із застосуванням традиційних та інноваційних прийомів.

Результати дослідження. Мистецтво гриму у створенні подіймного, видовищного або святкового модного образу базується на досвіді художників-гримерів театру і кіно, їх методах і художніх засобах, тому, перш за все, проаналізуємо основні поняття у науковій і спеціальній фаховій літературі з театру і кіно.

Ще з давніх часів елементи гриму були невід'ємною складовою ритуальних і святкових дійств, потім, вже у сучасному розумінні гриму – складовою сценічного і театрального мистецтва, кінематографу і телебачення, циркових і розважальних програм, – тобто там, де потрібна кардинальна зміна зовнішності людини. Канонічними принципами сценічної майстерності як для акторів минулих поколінь, так і для сучасних, стали принципи системи К. Станіславського, серед яких –

творче перевтілення, де важлива роль належить гриму.

За визначенням Р. Рагула грим – це «...мистецтво змінювати зовнішність за допомогою спеціальних фарб, пластичних наклейок, підтяжок і постижерних виробів (перуки, бороди, вусів, бакенбард, вій тощо) [15, с. 14]. «Користуючись фарбами, волосяними виробами, наклейками, різноманітними живописними і скульптурними деталями, художник, гример може підкреслити, посилити або змінити риси обличчя актора відповідно до художнього образу, який втілює актор» [1, с. 5] Театральний грим відштовхується від змісту твору, органічно співіснує з характером героя, адже «...без проникливої гри актора, без оволодіння самою сутністю характеру ніякі хитрування не допоможуть. У кращому випадку вийде манекен, а не художній образ» [10, с. 12]. При цьому природні фізичні особливості актора часто зазнають істотних змін, а той образ, форма обличчя і тіла, що створюються – інколи не мають нічого спільного з його природнім виглядом.

Приклад театрального гриму бачимо на рис. 1 – в образі Мавки з драми-феєрії «Лісова пісня» Л. Українки у виконанні народної артистки України Р. Недашківської (Київський музичний муніципальний театр на Подолі) [5]. Образ Мавки – лісової цариці, вселенської володарки, потребував оформлення, що імітує елементи природи і поєднує образ із всім несвітлом. На актрисі – довгий із золотистим відливом хітон, а головним акцентом образу є пишний вінок. «Вбрання Мавки для мене зробили художниці Людмила Семикіна і Людмила Нагорна. Це вбрання бронзового кольору, із серпанком, стрічками, квітами, на голові розкішний вінок із яблуками, калиною. Намисто подарувала подруга з Америки. І коли це вбрання побачив режисер Микола Мерзлікін, то сказав: «Робимо «Лісову

пісню!»», – розповідає акторка [17]. Оскільки ці елементи несуть основне навантаження, грим лише підкреслює природні форми обличчя, зосереджуючи увагу на губах насиченого рожевого тону, і меншою мірою на очах із приглушеним коричневим тоном тіней. Подібне перетворення повною мірою передбачає процес органічного поєднання зовнішнього вигляду зі змістом твору, музичним супроводом, характером декорацій, світлом, режисерськими установками і послідовністю дійства, що розгортаються у просторі і часі.

Задачі гриму в театрі і кінематографі є різними. М. Максимова стверджує: «...слід розділяти кінематографічний грим і грим театральний. Подібне розділення обумовлене не лише особливим сприйняттям кіно і відеокамери порівняно з людським оком, але й можливістю режисера наближати об'єкти впритул до глядача, конструювати обличчя за допомогою світла, різноманітних ракурсів зйомки і прийомів монтажу» [11, с. 4]. У кожному випадку грим допомагав актору передати глядачу характер героя, уявлення про його заняття, соціальний статус, культуру, час, в який він жив. Згадаємо Елізабет Тейлор у знаменитій ролі Клеопатри [8]: у фільмі «Клеопатра» 1963 р. відтворена епоха елліністичного Єгипту 40–30 рр. до н.е.

В творах давньоєгипетського мистецтва – настінних розписах і папірусах, у зображеннях чоловіків і жінок завжди наявні густа темна підводка навколо очей і окреслювання брів. Грим акторки яскраво відтворює форму єгипетського оформлення очей – драматичну, насичену кольором, видовжену до скронь, доповнену синіми тінями. Виконується такий грим за допомогою олівця-кайала, винаходу давніх єгиптян. Ескізи образу підготував голлівудський візажист Альберто де Россі, але через лікування не міг сам виконувати

гримерні роботи. Е. Тейлор уважно вивчила його ескізи і скопіювала, повторила їх, тобто виконала грим на обличчі сама [19]. Вихід фільму сформував нову модну тенденцію: початок 1960-х позначився використанням важких лайнерів і затемненням очей, а макіяжні марки швидко реагували на нововведення: компанія Revlon запустила лінії макіяжу «Новий вигляд Клеопатри» та «Очі сфінкса» з рекламною компанією у дусі Єгипту [19]. Якщо костюм героїні на представленому фото є лише легкою стилізацією давньоєгипетської моди, то перука нагадує давньоєгипетські перуки за формою, силуетом, фактурою і декоративними прикрасами.

Стосовно різниці у підходах художників гримерів театру і кіно писали А. Анджан і Ю. Волчанський у своїй книзі «Грим в кіно»: «Задачі гримера ускладнювалися в кінематографі тому, що зображення на екрані у багато разів збільшує обличчя актора і наче наближує його впритул до глядача, потребувало тоншої і точнішої проробки кожного штриха, кожної риси обличчя. Навіть перший ряд партеру в театрі знаходиться в кількох метрах від актора. Відстань між сценою і глядачем приховує погрішності театрального гриму. ...3 іншого боку, сама природа кіномистецтва, позбавленого притаманних театру умовностей, потребує більшої реалістичності гриму» [1, с. 13]. Автори виділяють такі різновиди гриму: корективний, характерний, віковий, національний, портретний, комічний, цирковий, казковий, лубочний тощо; особливі види гриму – для зображення хворобливого обличчя, худоби, повноти. У певних випадках грим є водночас корективним, характерним, віковим, національним і портретним [1, с. 161]. Отже, грим в театрі і кіно пов'язаний із усіма іншими образними елементами і є частиною художньої структури твору, що втілюється сценічними або екранними засобами.

З розвитком показів моди грим, зі своїми можливостями виходу за межі повсякденності і втілення на обличчі моделі, як на полотні, найсміливіших, фантазійних задумів, став невід'ємною складовою fashion-індустрії. Запозичивши основні виразні засоби і прийоми у художників-гримерів театру і кіно, грим fashion-образ має свої специфічні особливості. Його метою є створення і підтримка образу, в якому, за задумом дизайнера, мають відобразитися сучасні тенденції, а також тенденції майбутнього. У тих випадках, коли темою образу є ретро або історизм, художник-гример застосовує прийоми стилізації або трансформації, адже образ повинен відповідати сьогоднішній моді.

Як і театральний, і кіно-грим, грим у fashion-індустрії сприяє кардинальній зміні природнього вигляду людини, перетворюючи його на художній образ, враховує фізичні і оптичні особливості світла і кольору, технічні умови зйомок; процес роботи гримера має таку саму послідовність – вивчення обличчя моделі, виконання попередніх ескізів, проба кількох варіантів гриму, фіксація результатів; послідовність нанесення гриму має спільну технологію – підготовка обличчя, нанесення тонів, накладання пудри, гримування очей, брів і вій, носа, губ, створення ефектів, закріплення. Однак beauty-індустрія сьогодні додає до арсеналу гримера низку матеріалів, засобів і технологій, завдяки яким можна демонструвати інноваційні рішення: кольорові ефекти, різнокольорові стрілки і туші, декорування (аплікація) частин обличчя блискітками, стразами, перлами, вії – накладні, нарощені, з приклеєним пір'ям, графічні елементи на обличчі тощо. Розробки, які докорінно розширили можливості художника-гримера, – нові технології виробництва перламутру, використання силікону і винахід стійких і комфортних текстур. Ці засоби дозволяють

прискорити процес нанесення гриму, скоротити процес розтушовування і позбавляють необхідності підправляти грим під час зйомки чи дійства.

При цьому грим повинен повністю підтримувати загальну концепцію образу і у той же час не забирати увагу глядача при демонстрації одягу, аксесуарів або взуття. Саме так використовує грим для моделі, що демонструє головні убори, українська дизайнерка аксесуарів і прикрас HELENA ROMANOVA (рис. 3). До колекції головних уборів та аксесуарів Liber Avem (з лат. – *вільний птах*) увійшли фетрові капелюхи у стилі Western, оздоблені вишивкою та аплікацією, а також стилістично поєднані з ними прикраси [20]. Увага художника-гримера була зосереджена на очах, використано чорний олівець, темно-сірі і коричневі тінні. Підкреслення випуклої форми темних очей темним абрисом співвідноситься з жіночими образами «дикого заходу», який прагнув завоювань диких просторів і підкорення природи на користь цивілізації.

Щодо співвідношення складових – презентований продукт і грим, наведемо думку головного візажиста більшості показів UKRAINIAN FASHION WEEK протягом останніх чотирьох сезонів від команди офіційного beauty-партнера – косметичного бренду Mary Kay Марти Скальскої (Mart Elle): «Варто відзначити, що багато дизайнерів віддають перевагу макіяжу в стилі нюд на своїх шоу. Це викликано бажанням, щоб ніякі яскраві деталі не відволікали глядачів від одягу, і на перший план виходив дизайн виробу. В такому випадку візажистам важливо створити нейтральний макіяж і підібрати правильні засоби догляду для шкіри моделі» [6].

Порушив усі встановлені традиції у подіумному гримі британський модельєр Джон Гальяно. Його покази характерні не лише складними, яскравими костюмами, а й незвичним, яскравим гримом моделей, який

перетворюється на образні акценти, часто набуває фантастичних форм, привертає увагу більшою мірою, ніж костюм. Не лише у колекціях haute couture, а й у prêt-à-porter він реалізує інноваційні рішення. Так, у весняній колекції 2008 р. [21] демонстрація коротких багатоярусних суконь, капелюхів з малюнками і жакетів з воланами у стилі baby-star 1920-х рр. супроводжується відповідним гримом (рис. 4). «Моделі продемонстрували грайливу запаморочливу виставу типових високих жартів в стилі Гальяно, оживляючи своєрідну сюжетну лінію, взяту з культового документального фільму «Grey Gardens». Ця казка про зниклих флєпперів і ексцентричний аристократичний занепад» [22]. Як справжній художник, за допомогою візажистки Пет Макграт, модельєр обіграє кожен елемент зовнішності моделі: прозора тональна основа співвідноситься зі світлим тоном шкіри моделі; видовжені домальовані вії, верхній і нижній широкі контури блакитних тіней навколо очей, злегка підкреслений контур брів, світлий рожевий тон губ – ті візуальні засоби, які у першу чергу створюють «ляльковість» обличчя. Волосся розділено проділом посередині, зібрано у два легких пучки по боках, декоровано квітами і листям, затоновано у золотий колір за допомогою спрею. Образ вийшов, відповідно до концепції колекції, легким, грайливим, пастельним.

Таким чином, художній грим посилює враження від презентованого продукту (одягу, головних уборів тощо), допомагає глядачу відчутти атмосферу, дух і стиль джерела натхнення, обраного дизайнером, також виявляє його характер, особистісні риси. Як бачимо, в гримерних практиках fashion-індустрії не існує чітких правил, яких слід дотримуватися; створені образи продиктовані виключно баченням дизайнера, порозумінням у співтворчості з художником-гримером, новітніми beauty-тенденціями.

Рис. 1. Раїса Недашківська у ролі Мавки у виставі «Лісова пісня» Л. Українки, 2012 р.

Рис. 2. Образ Клеопатри у виконанні Елізабет Тейлор у фільмі «Клеопатра», 1963 р.

Рис. 3. Модель з Lookbook FW 2020-21, дизайнер HELENA ROMANOVA

Рис. 4. Модель з колекції SS 2008, дизайнер John Galliano

Рис. 5. Вечірній тематичний образ «В італійському дусі». Грим, стиль: А. Шаркіна. Фото: С. Смульська, 2020 р.

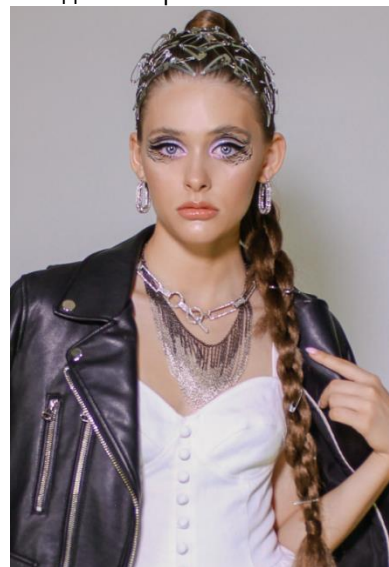

Рис. 6. Образ для вечірки у стилі «панк». Грим, стиль: А. Шаркіна. Фото: С. Смульська, 2020 р.

Завершивши аналіз специфічних особливостей гриму в театрі, кіно і fashion-індустрії, можемо виділити порівняльні характеристики цих різновидів гриму. *Специфічними рисами гриму у fashion-індустрії, спільними з театральним і кіно гримом є:*

- відповідність гриму задуму дизайнера, режисера (за виключенням випадків, коли концепція гриму доручена або належить художнику-гримеру);
- здатність перетворювати природній вигляд людини (моделі) на художній образ, відповідний темі показу, ідеї заходу;
- відсутність задачі підкреслити або показати природні особливості обличчя моделі – всі засоби гриму працюють на розкриття художнього образу;
- врахування технічних умов зйомок (реакція на спалах фотокамери, ефекти і наслідки відеокамери);
- врахування фізичних і оптичних основ світла і кольору;
- процес роботи (вивчення обличчя моделі, виконання попередніх ескізів, проба кількох варіантів гриму, фіксація результатів);
- послідовність технології нанесення гриму (підготовка обличчя, нанесення тонів, накладання пудри, гримування очей, брів і вій, носа, губ, створення ефектів, закріплення).

Специфічними рисами гриму у fashion-індустрії, відмінними від театального і кіногриму, слід вважати:

- зазвичай відсутність потреби «старити» або «омолоджувати» обличчя, застосовувати об'ємно-скульптурні деталі, оскільки моделі добираються відповідного типуажу та відповідно до тієї вікової категорії, на яку розраховано показ, продукт чи послуга;
- спрямованість естетичного впливу образу на розповсюдження і закріплення

модних тенденції, а не моральних, духовних і світоглядних установок;

- спрямованість спеціальних ефектів гриму на посилення впливу fashion-образу, а не на досягнення схожості з історичним персонажем чи героєм;
- набуття гримом акцентного значення при презентації гримерних, косметичних пострижених засобів, при необхідності фіксації обличчя крупним планом;
- надання гриму другорядного значення при презентації костюма, взуття;
- можливість використання інноваційних декоративних, гримерних, косметичних засобів, інструментів і матеріалів beauty-індустрії.

Спираючись на джерела, трактування науковців і практиків (В. Волкова [3], М. Максимова [11], Р. Раугул [15], М. Скальська [6], Л. Елдрідж [18]), стосовно fashion-індустрії можемо визначити грим як систему художніх засобів, спрямовану на зміну зовнішнього вигляду людини за рахунок перетворення первинних даних обличчя і тіла і надання їм нових зображувальних форм шляхом живописно-пластичного моделювання з метою створення художнього образу.

Як складова презентаційного образу, грим виконує певні функції. Враховуючи специфіку гримерної справи у fashion-індустрії, виділимо наступні:

- 1) коригуюча (відповідно до задуму дизайнера або гримера, деякі пропорції обличчя, форма, тон потребують корегування);
- 2) художньо-концептуальна (грим моделі, персонажа розробляється виключно у художній концепції колекції, дійства, локації, оформлення продукту тощо);
- 3) рекламно-презентаційна (через зовнішню презентацію, і грим у тому числі, дизайнер/компанія заявляє про себе, свій продукт);

4) комунікативна (через образний зміст гримована модель, персонаж занурюють глядача, споживача в той чи інший історичний, соціальний, емоційний, змістовний контекст);

5) ідентифікаційна (за наявності унікальних характерних рис, притаманних гриму моделей того чи іншого дизайнера або художника-гримера і таких, що відрізняють його від інших, – вироби, твори, образи одразу упізнаються споживачами, глядачами).

Прояв вищенаведених функцій, специфіку гримерних практик з інноваційними підходами розглянемо на прикладах практично виконаних робіт автором дослідження.

Вечірній тематичний образ «В італійському дусі» було створено, відштовхуючись від стильового рішення моделі топа і спідниці з колекції Giambattista Valli x H&M 2019 року. Важливими на етапі пошуку ідеї гриму стали висловлювання Джамбаттіста Валлі з інтерв'ю журналу VOGUE про колекцію, концепцію її зйомки, свій бренд: «Я народився и виріс в Римі. У цього міста надзвичайно сильне ДНК – в ньому відчувається ексцентричність, монументальність, невимушеність. І все це – частина історії бренду. ...Я створюю не моду, а стиль, і хочу, щоб люди могли стилізувати це по своєму. Працюючи над колекцією, я завжди прагну залишити своїм клієнтам простір для самовираження. ...Я уявив собі дівчину, яка живе в Лос-Анджелесі, Шанхаї чи Берліні і приїхала до Риму зі своїми друзями. Вони зупинилися в палаццо і готуються до вечірки. ...Ця колекція – стислий зміст усього, що я зробив як дизайнер на даний момент. Це і кутюр, і прет-а-порте – загалом, мікс всього у всьому» [7]. Так, колекція еkleктична і включає кілька джерел: романтичний і спортивний стилі; принти на дощовиках, які повторюють портрети кисті фламандських

художників; тему старих голландських майстрів продовжує вишивка в дусі рококо; розсипі штучних перлів по елементах костюма і у вигляді прикрас.

Модель одягу з колекції, представлена на фото (рис. 5) – білий топ, декорований маленькими бантиками, що викладено рядами з розсипом страз. Грим має підтримати ексцентричність і легкість форми і декору моделі одягу, отже – реалізувати корегуючу, художньо-концептуальну і комунікативну функції. У складі тональної основи для світлого, прозорого тону обличчя використано світлий тональний крем, змішаний спонжем з базою для гриму з перламутровими частинками. Тональна основа середньої щільності створює однорідну поверхню; також використано рум'яна персикового тону і хайлайтер. За допомогою чорного олівця – контуром зі стрілками скореговано форму очей – вони стали круглішими і видовженими; використано штучні вій «накладні пучки». Стрази рожево-бузкового кольору закріплено до вій за допомогою силіконового гримерного клею, вони створюють «відголосок» того розсипу страз, що прикрашають топ. Зона очей додатково підкреслюється напівкруглою формою брів за допомогою світло-коричневого олівця. Форма губ змодельована олівцем світло-бежевого кольору і завершена бежево-рожевим тоном. Опуклі частини обличчя висвітлено за допомогою світлого коректору для обличчя для надання скульптурності і ефекту тривимірності. Прикраса для волос із штучних перлів і квіткових елементів мідного відтінку, сережки із штучних перлів – важливі доповнення, що стилістично і образно відповідають внутрішнім установам дизайнера Джамбаттіста Валлі: «Я не виходжу із дому без нитки перлів, це мій талісман. Я можу стояти поряд з людиною, покритою татуванням і пірсингом, а люди

все одно будуть дивитися на моє перлове намисто» [7]. Отже, варіант гриму для святкового коктейльного образу концептуально і стилістично відповідає комплекту одягу з колекції, зо кольоровими і текстурними рішеннями відповідає зовнішності моделі, поряд з традиційними прийомами нанесення гриму містить інноваційні – базу для гриму з перламутром, декорування накладних вій стразами за допомогою гримерного силіконового клею.

У створенні образу для вечірки у стилі «панк» (рис. 6) джерелами для натхнення послугували образи панк-субкультури і макіяж британської моделі Твіггі, чий образ із круглими очима і худорлявою фігурою став еталоном «свингуючих шестидесятих». Її макіяж – густо пофарбовані очі і губи тілесного кольору; верхня повіка затушована білим або іншими блідими тіннями, по лінії роста росту вій – чорна підводка, друга чітка лінія описує коло по краю очниці; нижня внутрішня повіка залишається природною або прорисовувалася білим олівцем, щоб підкреслити великі, широко розчахнуті дитячі очі. Ось як розповідала про себе сама Твіггі: «Я хотіла димчасті очі, як у екранних богинь 1930-х років. Я накладали три пари накладних вій на свої власні і малювала зайві «гілочки» на шкірі під ними. Останнім штрихом була закладка моїх губ млинцем. Коли я починала моделювати, я ставила будильник на 90 хвилин перед тим, як потрібно було уходити, оскільки на нанесення макіяжу уходило стільки часу. Це було так терапевтично і так весело» [24].

Тональна основа підібрана відповідно до природнього світлого тону обличчя моделі – світлий тон тонального крему у поєднанні з базою для гриму з перламутром. Головним акцентом даного образу є очі; ефекту широко розчахнутих очей досягнуто за допомогою наклеєних вій. Верхній контур вій підкреслено чорним

олівцем, верхні повіки – затушовано світлим сіро-ліловим тоном тіней. Очі обрамлено графічними зігзаго-подібними елементами, що співвідноситься зі стильовими рисами панк. Для досягнення ефекту «дитячих губ» олівцем нарочито збільшено форму верхньої губи; губи покрито ніжним бежево-рожевим тоном. Доповнюючими елементами, близькими до візуальної атрибутики панк-субкультури, стали металеві шпильки для волосся, металеві сріблясті прикраси, шкіряна куртка-косуха. На противагу неохайним, провокативним зачіскам, що були поширені у панк-русі, у даному випадку основою зачіски є довга коса. Таким чином, поєднуючи стиль макіяжу Твіггі й стильові риси панк-образів, реалізуючи художньо-корегуючу, художньо-концептуальну, комунікативну функції гриму, застосовано такі інноваційні гримерні засоби: тональна база з перламутром, графічні елементи на обличчі.

Висновки. Особливості створення гриму у fashion-індустрії – це новий напрям дослідження, який забезпечуватиме розуміння взаємозв'язку всіх складових модного презентаційного, видовищного, святкового образу. Через процес і результат візуального перетворення образу моделі художником-гримером, дизайнером, стилістом, фотографом, інколи режисером, відкривається можливість по новому сприймати формування модного зразка. Сучасна мода висуває гримеру багато нових і складних вимог, спонукає його вдосконалювати свою майстерність, шукати нові виразні засоби і прийоми. Визначено, що специфіка гриму у fashion-індустрії полягає у наслідуванні традицій та принципів театрального і кіногриму та застосуванні новітніх засобів beauty-індустрії.

Приділено увагу конкретним прикладам творчої практики з історії гримерної справи. Визначено спільні і

відмінні риси театрального, кіногриму і гриму у fashion-індустрії; серед характеристик, що відрізняють ці види творчості – спеціальні ефекти гриму спрямовані на посилення впливу fashion-образу, а не на досягнення схожості з історичним персонажем чи героєм; можливість використання інноваційних декоративних, гримерних, косметичних засобів, інструментів і матеріалів beauty-індустрії. Грим у fashion-індустрії визначено як систему художніх засобів, спрямовану на зміну зовнішнього вигляду людини за рахунок перетворення первинних даних обличчя і тіла і надання їм нових зображувальних форм шляхом живописно-пластичного моделювання з метою

створення художнього образу. Грим у fashion-образах виконує кілька функцій: корегуючу, художньо-концептуальну, рекламно-презентаційну, комунікативну, ідентифікаційну. На практичних прикладах, виконаних автором дослідження, показано можливості застосування таких інноваційних засобів, як базу для гриму з перламутром, декорування накладних вій стразами за допомогою гримерного силіконового клею, графічні елементи на обличчі. Дослідження гримерних практик у fashion-індустрії – актуальний напрям дизайну, який забезпечуватиме нові підходи до розуміння взаємозв'язку всіх елементів презентації модного продукту.

Література

1. Анджан А., Волчанецький Ю. Грим в кіно. М.: Искусство, 1957. 211 с.
2. Вериківська І. Становлення української радянської сценографії. Київ: Наукова думка, 1981. 206 с.
3. Волкова В. Чем отличается визаж от макияжа? URL: <https://makeup.ru/article/chem-otlichaetsja-vizazh-ot-makijazha>.
4. Дихнич Л.П. Світовий кінематограф у розвитку індустрії моди в 1930-х роках. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Вип. 24. 2017. С. 68–73.
5. Жога Е. Раиса Недашковская. Сегодня. 06.01.2010. URL: <https://www.segodnya.ua/interview/raica-nedashkovskaja-ljubov-jankovckoho-ja-procto-ne-zametila-184017.html>
6. Интервью с художником: Mart Elle о профессии визажиста и секретах макияжа. URL: <https://womo.ua/intervyu-s-hudozhnikom-mart-elle-o-professii-vizazhista-i-sekretah-makijazha/>
7. Как выгядит коллекция Giambattista Valli x H&M. URL: <https://www.vogue.ru/fashion/news/kak-vyglyadit-kollekciya-giambattista-valli-x-h-m>
8. Классическое кино: «Клеопатра» с Элизабет Тейлор. URL: <https://eksmo.ru/ekranizacii/klassicheskoe-kino-kleopatra-s-elizabet-taylor-i-richardom-byertonom--ID3768343/>
9. Красильникова О. Історія українського театру ХХ сторіччя. Київ: Либідь, 1999. 208 с.
10. Лившиц П. Темкин А. Сценический грим и парик. М.: Искусство, 1955. 106 с.
11. Максимова М. Н. Искусство грима в русской театральной культуре конца XIX – первой трети XX века: дис. ... канд. искусствоведения. М.: 2010. 164 с. URL: <http://cheloveknauka.com/v/312338/d/#?page=4>.
12. Малярчук К. Г. Особливості використання гриму в українському театральному мистецтві. Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство. Вип. 40, 2019. С.45-50
13. Медведєва В. В. Семіотичний аспект мистецтва гриму. Культура України. Вип. 46. 2014. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Ku_2014_46_30.pdf
14. Николаєва Т. В., Давиденко І. В., Баранова А. І., Кротова Т. Ф. Інновації практичної підготовки фахівців з дизайну одягу на основі дослідження формоутворення історичного костюма. Art and Design. 2019, №3, С. 125–135. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.3.13>
15. Паугул Р. Д. Грим: пособие для театральных техникумов, вузов, студий. М.: Худож. лит., 1935. 285 с.
16. Сыромятникова И. С. Искусство грима и макияжа. М.: РИПОЛ классик, 2005. 272 с.
17. Чечель Л. Раиса Недашківська. Україна молода. Вип. 11 за 26.01.2017. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3112/164/108090/>

18. Эддридж Л. Краски. История макияжа. М.: ЭКСМО, 2016. 240 с.

19. Beauty Flashback: Elizabeth Taylor, Cleopatra 1963. URL: <https://www.telegraph.co.uk/beauty/p2.eople/Elizabeth-Taylor-beauty-Cleopatra/>

20. HELENA ROMANOVA Lookbook FW 20-21. <http://fashionweek.ua/gallery/lookbook-helena-romanova-fw-20-21>.

21. John Galliano. Spring 2008 Ready-to-wear <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2008-ready-to-wear/john-galliano/slideshow/details#6>.

22. Mower S. John Galliano. Spring 2008 Ready-to-wear. <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2008-ready-to-wear/john-galliano>.

23. Pashkevych K. L., Kryvonis N. A., Vyshnevskaya M. O., Rogotchenko O. O. Research of Ukrainian fashion industry goods consumers. Art and design. 2019. №1. С. 9–21. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.1.1>.

24. Twigg's beauty secrets: Eyes and lips. Daily Mail Online, September 20, 2008. URL: <https://www.dailymail.co.uk/home/you/article-1056252/Twiggys-beauty-secrets-eyes-lips.html#ixzz3Hdx8RGtg>

References

1. Andzhan, A., & Volchanetskyi, Yu. (1957). *Grym v kino* [Makeup in the cinema]. Moscow: Yskusstvo, 211 p. [in Russian].

2. Verykivska, I. (1981). *Stanovlennya ukrayinskoyi radyanskoyi stsenohrafiyi* [Ukrainian Soviet scenography formation]. Kyiv: Naukova dumka. 206 p. [in Ukrainian].

3. Volkova, V. *Chem otlichaetsya vizazh ot makijazha?* [What are the differences between visage and makeup?] «Makeup.ru» online edition about makeup. URL: <https://makeup.ru/article/chem-otlichaetsja-vizazh-ot-makijazha> [in Russian].

4. Dykhnych, L.P. (2017). *Svitovyi kinematohraf u rozvytku industriyi mody v 1930-kh rokakh. Ukrayinska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*. [World cinematograph in the development of the fashion industry in the 1930s. Ukrainian culture: past, present and ways of development]. Issue 24. 68–73 pp. [in Ukrainian].

5. Zhoga, E. (2010). *Raisa Nedashkovskaya: «Lyubov` Yankovskogo ya prosto ne zametila»* [Raisa Nedashkovskaya: «I just didn't notice Yankovsky's love»]. «Segodnya» newspaper website. URL: <https://www.segodnya.ua/interview/raica->

[nedashkovckaja-ljubov-jankovckoho-ja-procto-ne-zametila-184017.html](https://www.segodnya.ua/interview/raica-nedashkovckaja-ljubov-jankovckoho-ja-procto-ne-zametila-184017.html) [in Russian].

6. *Intervyu s khudozhnikom: Mart Elle o professiyi vizazhista i sekretakh makijazha* [Interview with the artist: Mart Elle about the makeup artist profession and the makeup secrets]. Womo.ua website. URL: <https://womo.ua/intervyu-s-hudozhnikom-mart-elle-o-professii-vizazhista-i-sekretah-makijazha/> [in Russian].

7. Liam Freeman (2019). *Kak vyglyadit kolleksiya Giambattista Valli x H&M?* [What does the Giambattista Valli x H&M collection look like?]. Russian «Vogue» fashion magazine website. URL: <https://www.vogue.ru/fashion/news/kak-vyglyadit-kolleksiya-giambattista-valli-x-h-m> [in Russian].

8. *Klassicheskoe kino: «Kleopatra» s Elizabet Teylor i Richardom Byertonom* [Classic Films: Cleopatra with Elizabeth Taylor and Richard Burton]. «Eskimo» publishing group website. URL: <https://eksmo.ru/ekranizacii/klassicheskoe-kino-kleopatra-s-elizabet-teylor-i-richardom-byertonom--ID3768343/> [in Russian].

9. Krasnyukova, O. (1999). *Istoriya ukrayinskoho teatru 20-ho storichchya* [History of Ukrainian theater of the twentieth century]. Kyiv: Lybid. 208 p. [in Ukrainian].

10. Livshits, P. & Temkin, A. (1955). *Stsenicheskiy grim i parik* [Stage makeup and wig]. Moscow: Isskustvo. 106p. [in Russian].

11. Maksimova, M.N. (2010). *Isskustvo grima v russkoy teatralnoy kulture kontsa 19-go – pervoy treti 20-go veka* [The art of makeup in Russian theatrical culture at the end of the 19th – first third of the 20th century]. Candidate's thesis. Moscow. 164 p. Cheloveknauka website. URL: <http://cheloveknauka.com/v/312338/d/#?page=4> [in Russian].

12. Malyarchuk, K.H. (2019). *Osoblyvosti vykorystannya hrymu v ukrayinskomu teatralnomu mystetstvi* [Features of the make-up usage in Ukrainian theatrical art]. KNUC&A Bulletin. Series: Art History. Issue 40. 45–50 pp. [in Ukrainian].

13. Medvedyeva, V.V. (2014). *Semiotychnyi aspekt mystetsva grymu* [Semiotic aspect of makeup art]. Kultura Ukrainy. Issue 46. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Ku_2014_46_30.pdf [in Ukrainian].

14. Nikolayeva, T.V., Davidenko, I.V., Baranova, A.I., & Krotova, T.F. (2019). *Innovatsiyi praktychnoyi pidhotovky fakhivtsiv z dyzainu odyahu na osnovi doslidzhennya formoutvorennya istorychnoho*

kostyuma [Innovations in the practical training of clothing design specialists based on the study of the historical costumes formation]. Art and Design, 3. 125-135. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.3.13> [in Ukrainian].

15. Raugul, R.D. (1935). *Grim: posobie dlya teatralnich tekhnikumov, vuzov, studiy* [Makeup: a guide textbook for theatrical colleges, universities, studios]. Moscow: Khudozh. lit. 285 p. [in Russian].

16. Syromyatnikova, I.S. (2017). *Isskustvo grima i makiyazha*. [The art of greasepaint and makeup]. Moscow: RIPOL klassik. 272 p. [in Russian].

17. Chechel, L. (2017) *Rayisa Nedashkivska: actori mayut pidtrymuvaty voyniv ATO* [Rayisa Nedashkivska: actors must support ATO soldiers]. «Ukrayina moloda» website. Issue 11. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3112/164/108090/> [in Ukrainian].

18. Eldridzh, L. (2016) *Krasri. Isskustvo makiyazha* [Paints. The art of makeup] Moscow: EKSMO. 240 p. [in Russian].

19. Beauty Flashback: Elizabeth Taylor, Cleopatra 1963. The Telegraph website. URL:

<https://www.telegraph.co.uk/beauty/p2.eople/Elizabeth-Taylor-beauty-Cleopatra/>

20. HELENA ROMANOVA Lookbook FW 20-21. Ukrainian Fashion Week website. URL: <http://fashionweek.ua/gallery/lookbook-helena-romanova-fw-20-21>.

21. John Galliano. Spring 2008 Ready-to-wear. «Vogue» website URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2008-ready-to-wear/john-galliano/slideshow/details#6>.

22. Mower, S. John Galliano. Spring 2008 Ready-to-wear «Vogue» website URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2008-ready-to-wear/john-galliano>

23. Pashkevych, K. L., Kryvonis, N. A., Vyshnevska, M. O., & Rogotchenko, O. O. (2019). Research of Ukrainian fashion industry goods consumers. Art and design, 1. 9-21. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.1.1>.

24. Twigg's beauty secrets: Eyes and lips. Daily Mail Online. URL: <https://www.dailymail.co.uk/home/you/article-1056252/Twiggys-beauty-secrets-eyes-lips.html#ixzz3Hdx8RGtg>.

MAKEUP PRACTICES IN FASHION INNOVATIONS: SPECIFICS, FUNCTIONS

SHARKINA A.

Kyiv National University of Culture and Arts

The aim of the article is to identify the specifics and functional features of the artistic make-up in the design expressive means system at the level of joint techniques with make-up in theater and cinema.

Methodology. The historical, analytical and comparative methods have been used in the study. The image-associative and stylistic analysis methods have been applied to the selected historical and modern examples of make-up practices.

Summary. The specifics of theatrical make-up, make-up for cinema and fashion images have been examined on the examples of female images, common and distinctive features have been defined. The main functions of make-up have been exuded and realized by the author of the research in modern fashion images; the peculiarities

ПРАКТИКИ ГРИМА В FASHION-ІННОВАЦІЯХ: СПЕЦИФИКА, ФУНКЦІИ

ШАРКИНА А.

Київський національний університет культури і мистецтв

Цель. Цель работы – выявить специфику и функциональные особенности художественного грима в системе выразительных средств дизайна на уровне общих приемов с гримом в театре и кино.

Методология. В исследовании использованы исторический, аналитический, сравнительный методы. Относительно выбранных исторических и современных образцов гримерных практик применены образно-ассоциативный метод и метод стилистического анализа.

Результаты. На примере женских образов рассмотрена специфика театрального грима, грима для кино и fashion-образов, выявлены общие и отличительные черты. Выделены и реализованы основные функции грима в современных модных образах автором исследования; определены особенности

of ratio of make-up with other components of the artistic image have been determined.

The scientific novelty is in the actualization of the make-up problem in fashion-innovations within the scientific development, in determination of its specifics, which consists in the theater and cinema make-up artists' basic techniques application and at the same time modern make-up, decorative, posthumous means usage.

Practical significance. The relationship between traditional and innovative makeup practices in the fashion industry at the level of theoretical and methodological research and practical implementation of the makeup basic functions in the modern female images creation have been revealed in the study. The results of the study focus on further research of the makeup types; the research results can be used in the practical activities of a make-up artist and in the teaching practice.

Key words: *makeup; makeup practice; fashion-innovations; artistic image.*

соотношение грима с другими составляющими художественного образа.

Научная новизна заключается в актуализации проблемы грима в fashion-инновациях как научной разработки, в определении его специфики, заключающейся в применении базовых приемов художников-гримеров театра и кино и одновременно использовании современных гримерных, декоративных, постижерных средств.

Практическая значимость. В работе раскрыта взаимосвязь традиционных и инновационных практик грима в fashion-индустрии на уровне теоретико-методологического исследования и практической реализации основных функций грима при создании современных женских образов. Полученные результаты ориентируют на проведение дальнейших исследований разновидностей грима; могут быть использованы в практической деятельности художника-гримера и в преподавательской практике.

Ключевые слова: *грим; практики грима; fashion-инновации; художественный образ.*

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРА

Шаркіна Аеліна Гюнєрівна, аспірантка, Київський національний університет культури і мистецтв, ORCID 0000-0002-6319-483, **e-mail:** aelina.momchilova@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Шаркіна А. Г. Практики гриму в fashion-інноваціях: специфіка, функції. *Art and design*. 2020. №3. С. 132–144.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.3.11>

Citation APA: Sharkina, A. G. (2020) Makeup practices in fashion innovations: specifics, functions. *Art and design*. 3. 132–144.